

Machu Picchu

Myternas
högborg

Varför byggdes staden på ett så otillgängligt ställe? Var lärde sig inkafolket sin imponerande byggt teknik? Varför övergavs staden så plötsligt? Machu Picchu väcker både frågor och beundran. Den växande turismen sätter stor press på den mytomspunna staden. Med hjälp av nya restriktioner ska världsarvet bevaras.

TEXT & FOTO: JAEI NYMAN

Året var 1911. Den unge **Hiram Bingham** hade länge letat efter den förlorade Inkastaden Vilcabamba. Enligt legenden hade en av de sista stora inkahövdingarna **Manco Capac II** byggt sitt fotfäste långt inne i oät-komlig djungelterräng, efter att ha stridit mot de spanska conquistadorerna på 1530-talet. Bingham, föreläsare på Yale University, hade blivit besatt av idén att hitta Vilcabamba. Inspirerad av flera samtida stora upptäckare gav han sig i väg till Peru på jakt efter den förlorade staden.

Morgonen 24.7.1911 var regnig. Bingham och några lokala medhjälpare satte i väg för att söka efter ruiner uppe i bergen ovanför Urubambafloden. Bland lokalbefolkningen ryktades att de skulle finnas där. Att ta sig upp var ingen enkel match, men väl framme stod det klart att det var värt mödan. Även om ruinerna knappt var synliga på grund av all växtlighet visste Bingham att det han såg var något stort.

Han var ändå till en början osäker på vad det var han hittat. Enligt hans uträkningar var detta inte den plats där Vilcabamba skulle ligga. Men i takt med att mera av Machu Picchu grävdes fram blev Bingham alltmer övertygad om att det trots allt var Vilcabamba han hittat. Det var först efter Bingham's död, när det vi i dag tror är det riktiga Vilcabamba hittades, som nya teorier om Machu Picchu lades fram.

I dag tror vi att Machu Picchu var någon slags sommarresidens och tillflyktsort för Inkarikets kungligheter och högt uppsatta som ville komma bort från storstädernas oljud och trängsel, säger **Mario**, som arbetat som guide på Machu Picchu i över 30 år.

SVÄRTILLGÄNGLIG PLATS

Machu Picchu ligger på ungefär 70 kilometers avstånd från Inkarikets viktigaste stad Cusco. Det impone-

rande residenset började byggas på 1450-talet, högst sannolikt på uppdrag av inkahövdingen **Pachacuti**. Trots moderna färdmedel och vägar är Machu Picchu ingen lätt plats att ta sig upp till ens i dag.

En av de många frågor som väcks när man som besökare klättrar upp till den mytomspunna staden är varför den byggdes på en så otillgänglig plats. Många teorier pekar på att stället har haft stor religiös betydelse. Urubambafloden, som rinner från Anderna ner till Amazonas, är ännu i dag en helig och viktig flod. Bergen hade gudomlig och spirituell betydelse, och Machu Picchu är omgiven av viktiga bergstoppar.

Machu Picchu var i användning endast i ungefär 80 år. Staden övergavs väldigt plötsligt omkring år 1572. Vi vet fortfarande inte varför, men forskare har lagt fram olika teorier. Spanjorernas framfart i imperiet kan vara en orsak, eller också någon sjukdomspestidemi eller hungersnöd.

De spanska conquistadorernas guldbegär kände inga gränser. Största delen av det guld och de skatter de hittade i Inkariket smälte de ner till guldtdackor och skeppade till Spanien. En stor del av inkafolkets byggnader förstördes, antingen redan av de spanska conquistadorerna i slutet av 1500-talet eller senare av skattsökare som till och med sprängde sönder ruiner på jakt efter nergrävda skatter. Att Machu Picchu övergavs och föll i glömska räddade antagligen staden från att gå ett liknande öde till mötes.

STRIKTARE REGLER FÖR BESÖKARE

Machu Picchu är Perus mest populära sevärdhet och bara inträdesbiljetterna till området inbringar närmare 40 miljoner euro årligen. Samtidigt som turismen är en viktig inkomstkälla är den också ett av de största hoten mot Machu Picchu. Till skillnad från många andra av

Visste du att...

● ... inkafolket var proffs på infrastruktur? Under imperiets storhetstid byggdes ett imponerande vägnätverk på sammanlagt 40 000 km. Vägarna var ofta stenbelagda med enorma stenblock och med jämna mellanrum byggdes viloplatser, ofta med vattenkälla.

● ... inkafolket var oerhört skickliga byggingenjörer? Cuscoregionen skakas av flera jordbävningar varje år och då moderna byggnader rasar samman klarar Inkatidens byggnader av skalven.

● ... inkabyggnadernas väggar och murar består av stenar som passar ihop med varandra lika perfekt som legobitar och att det inte går att få ens en knivspets in mellan stenbitarna?

● ... inkafolket hade otroliga kunskaper i bland annat astronomi och solåret? Med hjälp av små utbuktningar i byggnader tolkades skuggorna och man avläste kalendern.

■ Inget mäter sig med verkligheten hur många bilder eller videosnuttar man än sett på förhand. Machu Picchu korades år 2007 till ett av världens sju nya underverk – en välförtjänt titel. Uppe på 2430 meters höjd ovanför havsytan ligger den forna Inkastaden, omgiven av gröna bergstoppar och ett av världens biologiskt mest rika områden.

■ Under Inkaimperiets storhetstid ansågs textilier mer värdefulla än guld. Anderna är kända för sina färgglada, mönstrade alpackaplagg. Kvinnan spinner garn av ull.

I dag tror vi att Machu Picchu var någon slags sommarresidens och tillflyktsort för Inkarikets kungligheter och högt uppsatta som ville komma bort från storstädernas oljud och trängsel.

Mario, guide

■ ← Templet med de tre fönstren finns i det heliga distriktet, och var tillägnat solguden Inti, inkafolkets främsta gud.